

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

160155
PRAVADI

Tarih İncelemeleri Dergisi
İzmir, XXX/1, 2015, 121-148

OSMANLI DÖNEMİNDE RUMELİ'DE BİR NAHİYE MERKEZİ: PRAVADI

Ayşe Kayapınar*

Özet

Bugün Kuzeydoğu Bulgaristan'da yer alan Provardia kenti, Osmanlı döneminde Pravadi olarak bilinmektedir. Yerel Türk ağzında Pravadi olarak adlandırılmaktadır. Kentin adı muhtemelen Bizans Yunancasında kullanılan Provaton adından gelmektedir. Kentin adı Slavca olarak Oveç'tir. Hem Yunanca *provato* hem de Slavca *oveç* kelimesi koyun anlamındadır. Pravadi kalesi ise Türklerce Taşhisar olarak adlandırılmaktadır. Pravadi bölgesi çok eski dönemlerden itibaren iskân edilen bir bölgedir. Pravadi kalesinin X. yüzyılda Çar Simeon döneminde kurulduğu varsayılmaktadır. Bizans (960-1187) ve II. Bulgar Devleti (1187-1393) dönemlerinde Pravadi kalesi önemli bir idari ve dini merkezdir. Pravadi, Karadeniz'e dökülen İridere nehrinin plato niteliği taşıyan havzasında Varna yakınlarında olup 1388 yılında Çandarlı Ali Paşa komutasında yapılan sefer esnasında Timurtaşoğlu Yahşi Bey tarafından ele geçirilmiştir. Fetret Devrinde Musa Çelebi Pravadi kalesini bir müddet kuşattıktan sonra zapt etmiştir. Macarlar, 1444 yılında Pravadi kalesini ele geçirdikten sonra tahrip etmesiyle muhtemelen kale bu tarihten sonra önemini yitirmiştir. Pravadi kasabasının kalenin altındaki düzlükte kurulması da belki bu tarihten sonra olmuştur. Osmanlı fethinin ilk yüzyılında Niğbolu Sancağına bağlı bir nahiye merkezi olan Pravadi, XVI. yüzyılda Silistre Sancağına bağlı bir kaza merkezi haline gelmiştir. Osmanlıların fethinden sonra bölgeye Anadolu kökenli Türkler yerleştirilmiş ise de 1444'deki tahribat sonrasında buradaki köyleri şenlendirmek amacıyla II. Murat, yeniden Türklerin yerleştirilmesini istemiştir. Anadolu'dan gelen Yörükler, XVI. yüzyıl boyunca Pravadi ve civarına iskân edilmişlerdir. Naldöken, Selanik, Kocacık gibi Yörük grupları, bugün hala varlığını sürdüren Pravadi'ye bağlı köylere yerleşmişlerdir. Zaman içerisinde Pravadi Ermeni, Yahudi ve Latinlerin yaşadığı bir yerleşim birimi olmuştur. Dolayısıyla Pravadi, çok etnikli, çok dinli ve çok dilli bir kent niteliğine sahiptir. Pravadi, 1878'de Bulgaristan Prenslığının kurulduğu tarihe kadar Osmanlı Devleti sınırları içerisinde kalmıştır. XVII. yüzyılın başında Pravadi köylerinden bazıları ayrılarak Yeni Pazar nahiyesine dahil edilmişlerdir. Bu çalışmada XVI. yüzyıla ait Osmanlı tahrir, akıncı ve avarız defterleri ile bazı batılı kaynaklar ışığında Pravadi'nin Osmanlı dönemindeki gelişimi ve demografik yapısı incelenecek, bağlı köyler üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Osmanlı Devleti, Balkanlar, Rumeli, Bulgaristan, Pravadi*

* Prof. Dr., İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Tarih Bölümü, Çiğli, İZMİR.

121-148

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

22 Ekim 2017